

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑΣ

11/2024

Εμβαθύνοντας στο χρηματοοικονομικό αποτύπωμα των ελληνικών ΚΑΕ

Το ΚΕΠΕ, το μεγαλύτερο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών της Ελλάδας, πραγματοποιεί στη σειρά «Αναλύσεις Επικαιρότητας» σύντομες και τεκμηριωμένες αναλύσεις σε οικονομικά ζητήματα που απασχολούν τον δημόσιο βίο της χώρας, με στόχο την υπεύθυνη ενημέρωση της Κοινωνίας και της Πολιτείας.

Καθ. Παναγιώτης Λιαργκόβας, Πρόεδρος Δ.Σ.
ΚΕΠΕ & Επιστημονικός Διευθυντής

Περίληψη

Ύστερα από την ανάλυση των χρηματοοικονομικών επιδόσεων των ελληνικών ποδοσφαιρικών ομάδων (βλ. Ανάλυση Επικαιρότητας 4/2024, ΚΕΠΕ), αυτή τη φορά το ερευνητικό ενδιαφέρον στρέφεται στην καλαθοσφαίριση και τις ελληνικές ΚΑΕ.

Με δεδομένη τη μακρά κυριαρχία των δύο «αιωνίων» έναντι των υπόλοιπων ομάδων στο ελληνικό πρωτάθλημα καλαθοσφαίρισης, η παρούσα Ανάλυση Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ εστιάζει, κυρίως, στις χρηματοοικονομικές επιδόσεις του «επτάκις πρωταθλητή Ευρώπης» Παναθηναϊκού και του «τριάκις πρωταθλητή Ευρώπης» Ολυμπιακού.

Αντλώντας στοιχεία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ), από την πρώτη διαθέσιμη αγωνιστική περίοδο 2015/16 έως και την τελευταία διαθέσιμη περίοδο 2022/23, προκύπτουν αρκετά ευρήματα για τις δύο προαναφερθείσες ΚΑΕ. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται τα έσοδα και έξοδά τους, καθώς και αριθμοδείκτες αποδοτικότητας, τόσο ως προς την κατάκτηση τίτλων όσο και ως προς την χρηματοοικονομική διαχείριση.

Επιπλέον, για πληρότητα της μελέτης, αναδεικνύονται εξίσου [1] τα χρηματοοικονομικά μεγέθη των υπόλοιπων ΚΑΕ της 1^{ης} εθνικής κατηγορίας καλαθοσφαίρισης για την αγωνιστική περίοδο 2022/23, [2] οι ισχυρές συσχετίσεις μεταξύ χρηματοοικονομικών και αγωνιστικών επιδόσεων για την αγωνιστική περίοδο 2022/23, και [3] οι οφειλές των ΚΑΕ προς το Ελληνικό Δημόσιο και τον ΕΦΚΑ.

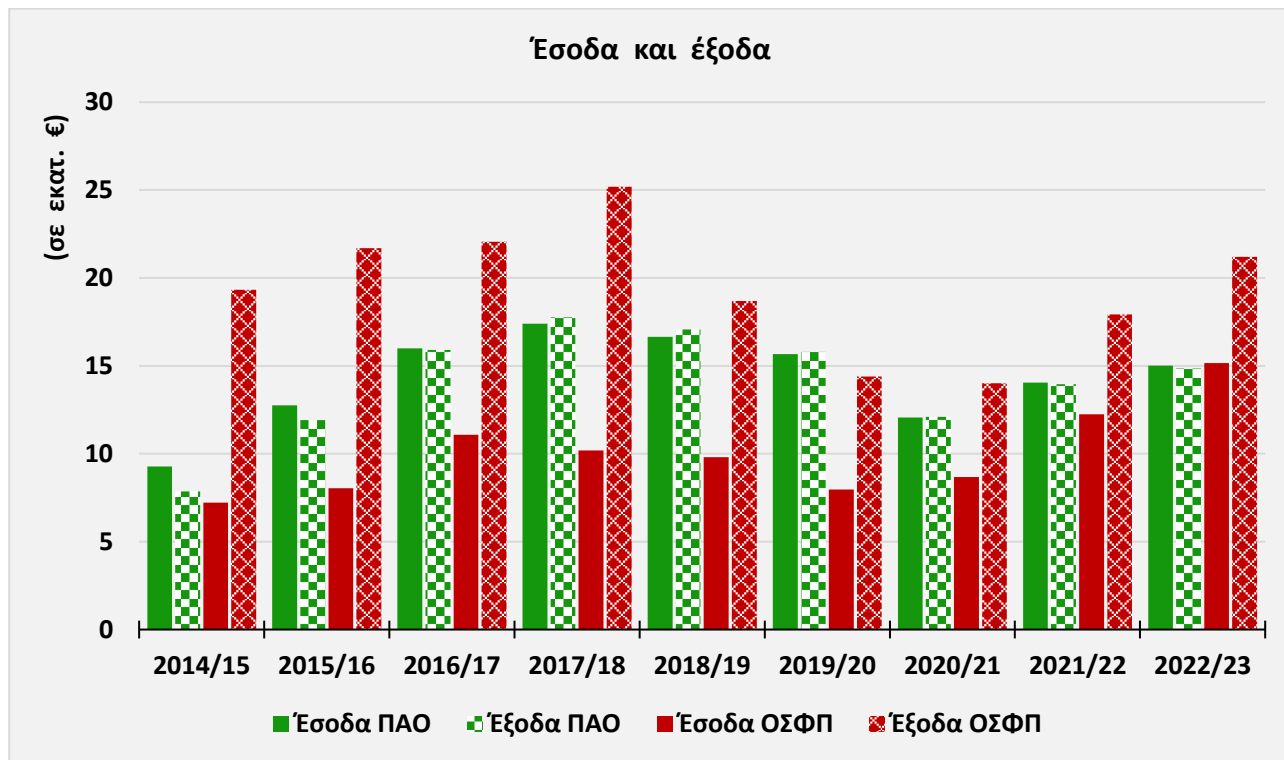
Για την ανάλυση εργάστηκαν ο Ερευνητής του ΚΕΠΕ Γεώργιος Μπερτσάτος και ο Καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών Γεράσιμος Σαπουντζόγλου.

Email: info-press@kepe.gr

<https://www.kepe.gr/>

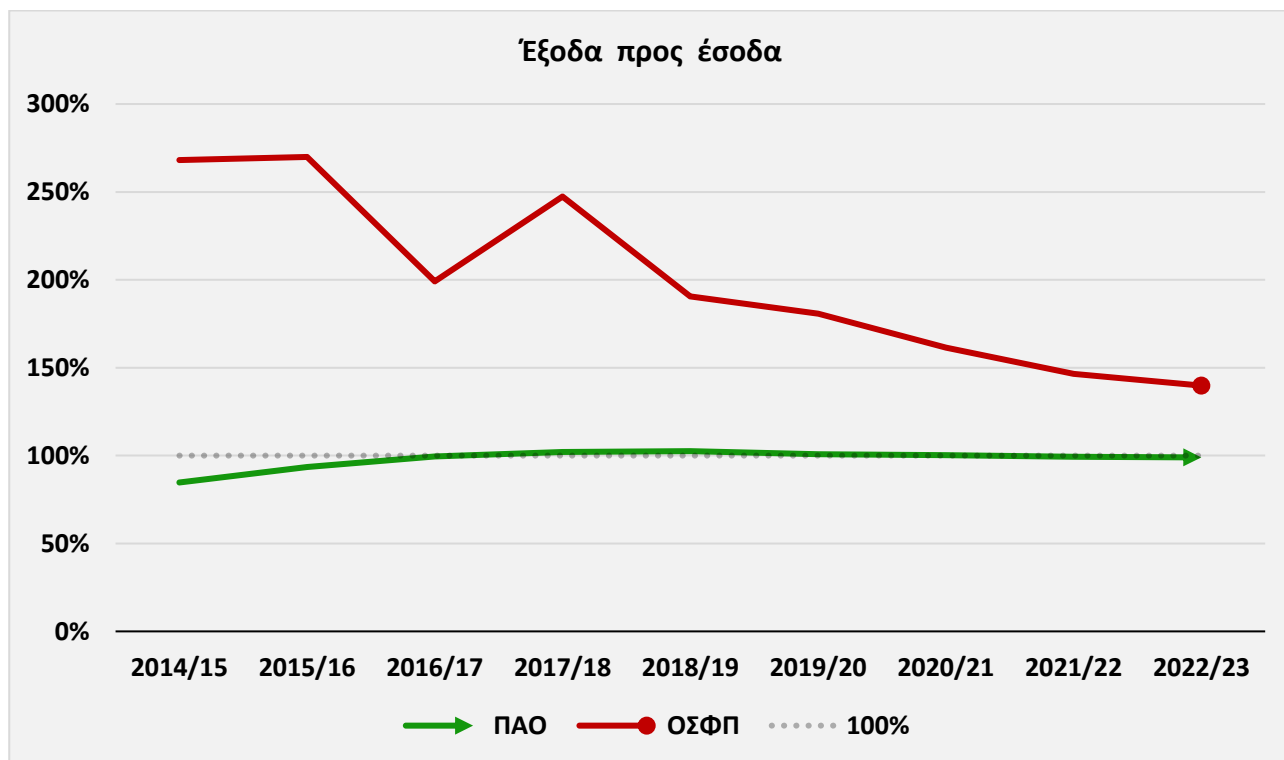
Παναθηναϊκός vs. Ολυμπιακός: οικονομικές επιδόσεις

Διάγραμμα 1

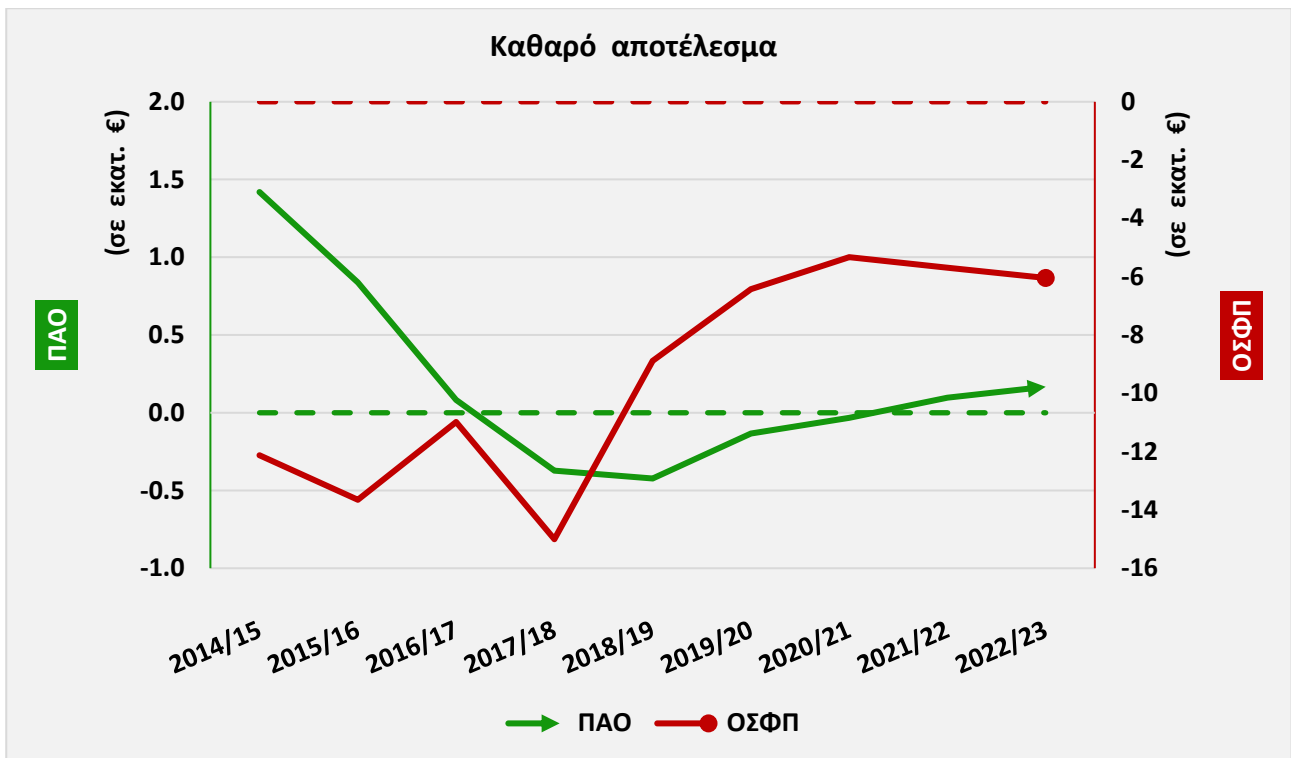
Πηγή δεδομένων ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Διάγραμμα 2

Πηγή δεδομένων ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

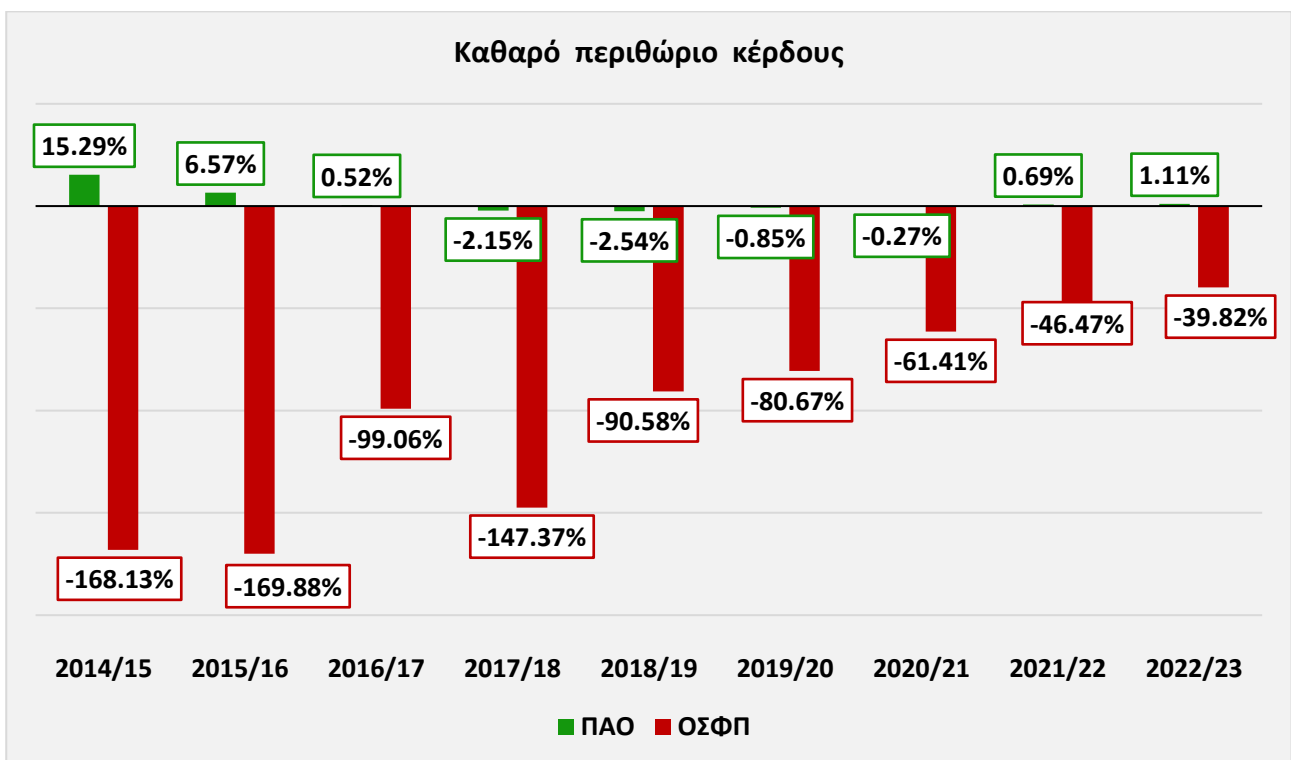
Διάγραμμα 3

Πηγή δεδομένων ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Σημείωση: Οι θετικές τιμές παραπέμπουν σε κέρδη και οι αρνητικές τιμές σε ζημιές.

Διάγραμμα 4

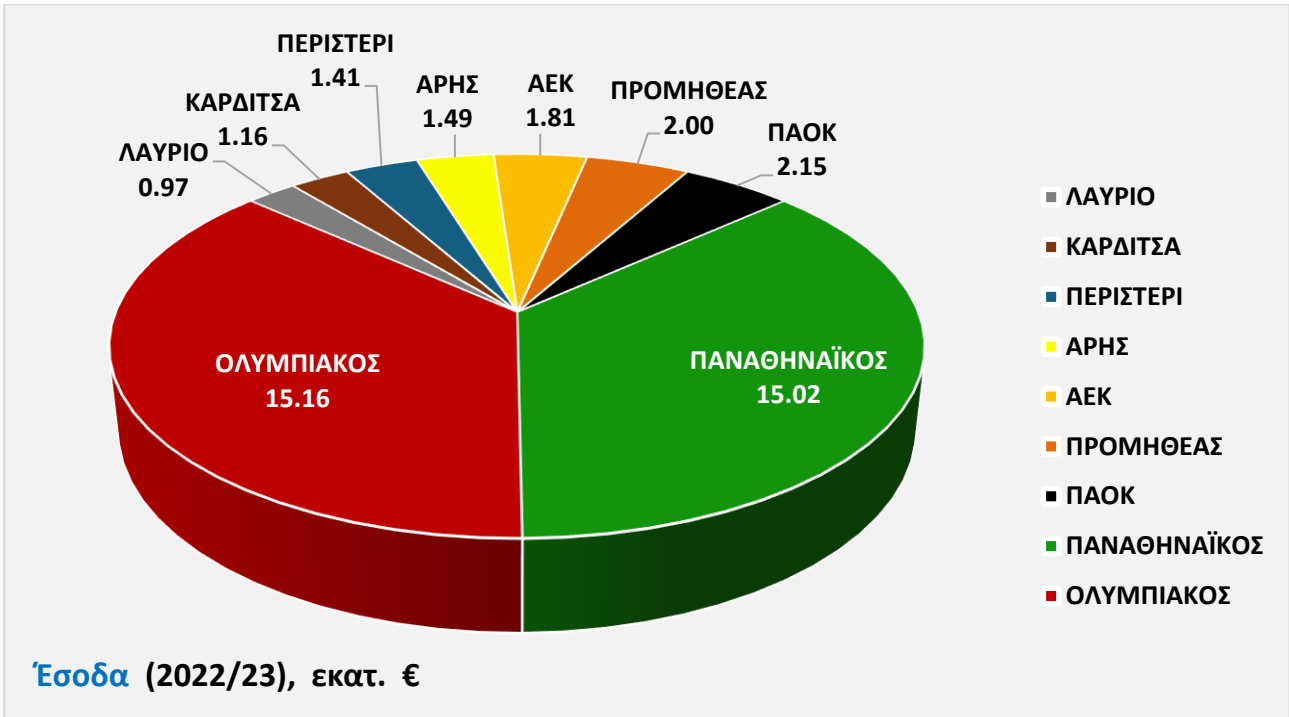
Πηγή δεδομένων ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Σημειώσεις: Ο δείκτης του καθαρού περιθωρίου κέρδους (profit margin) ορίζεται ως το καθαρό αποτέλεσμα προς τα έσοδα. Οι θετικές τιμές παραπέμπουν σε κέρδη και οι αρνητικές τιμές σε ζημιές.

Συγκεντρωτικά μεγέθη για την 1^η εθνική κατηγορία καλαθοσφαίρισης (2022/23)

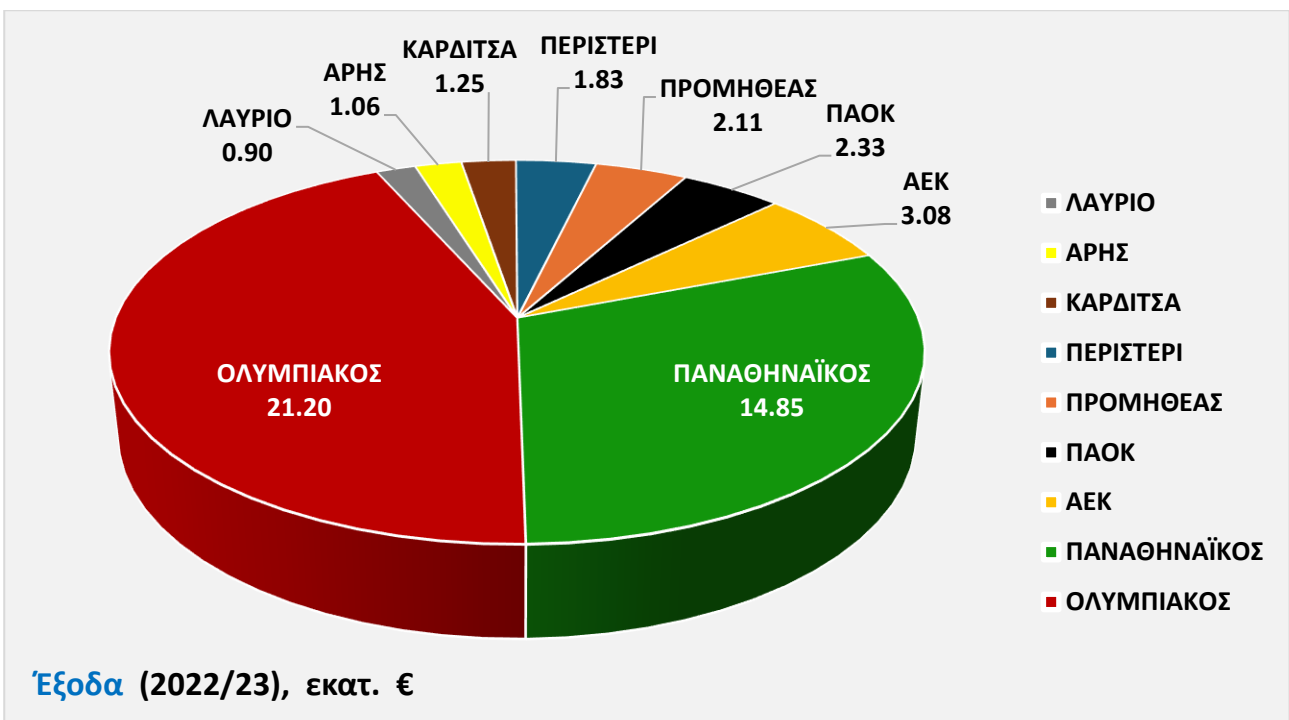
Καταρχάς, να σημειωθεί πως στο ΓΕΜΗ δεν υπάρχουν καταχωρισμένες οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις για τον Απόλλωνα Πατρών τη σεζόν 2022/23, δεν υπάρχουν καθόλου διαθέσιμες χρηματοοικονομικές καταστάσεις για τον Ιωνικό, ενώ για τον Κολοσσό Ρόδου οι τελευταίες διαθέσιμες χρηματοοικονομικές καταστάσεις αφορούν τη σεζόν 2017/18. Ως εκ τούτου, αντί για 12 ομάδες, η συγκεντρωτική ανάλυση για τη σεζόν 2022/23 συνεχίζεται με τις υπόλοιπες 9 ομάδες.

Διάγραμμα 5

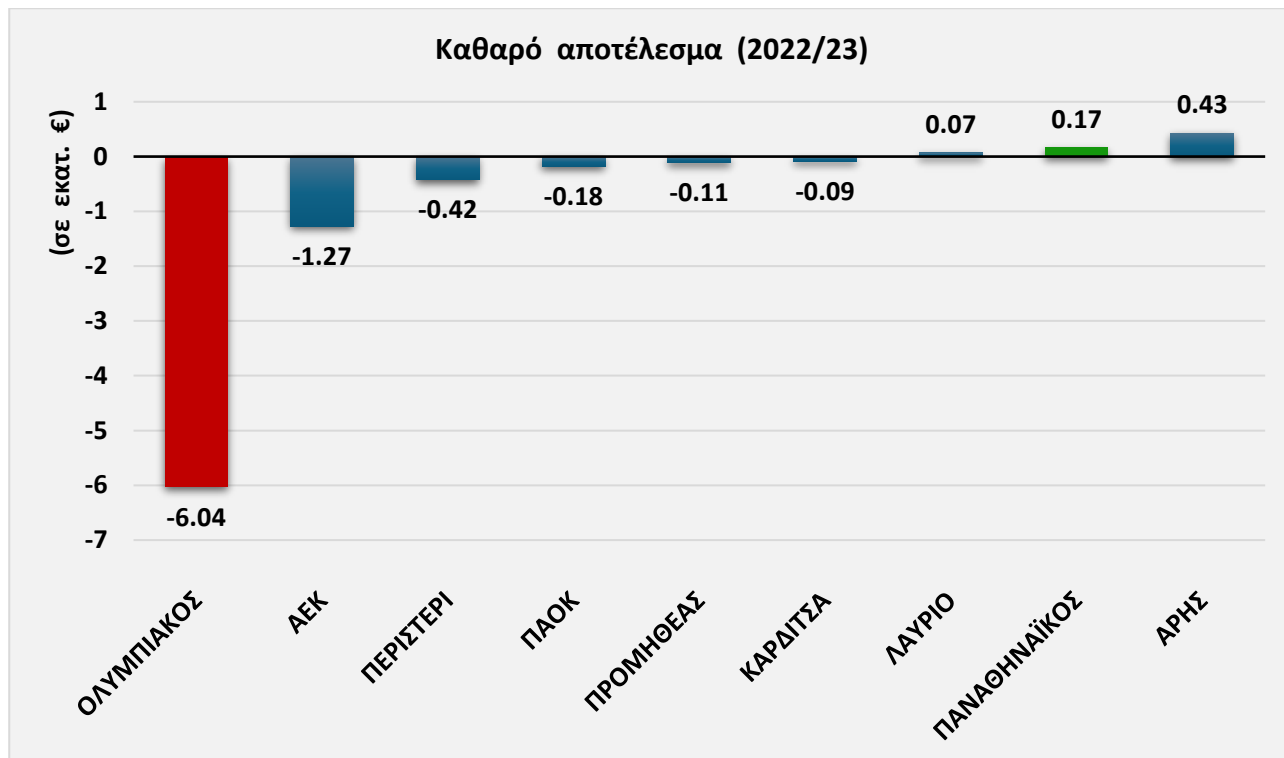
Πηγή δεδομένων ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Διάγραμμα 6

Πηγή δεδομένων ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

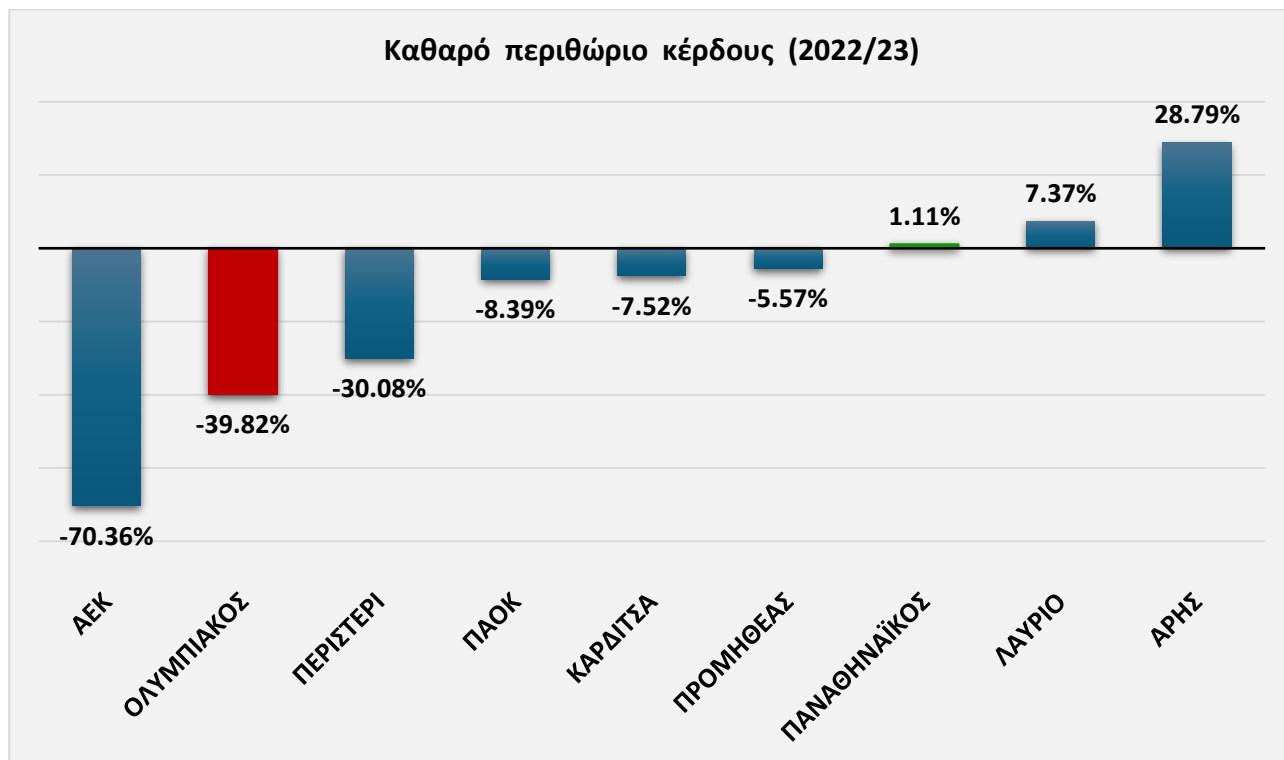
Διάγραμμα 7

Πηγή δεδομένων ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Σημείωση: Οι θετικές τιμές παραπέμπουν σε κέρδη και οι αρνητικές τιμές σε ζημιές.

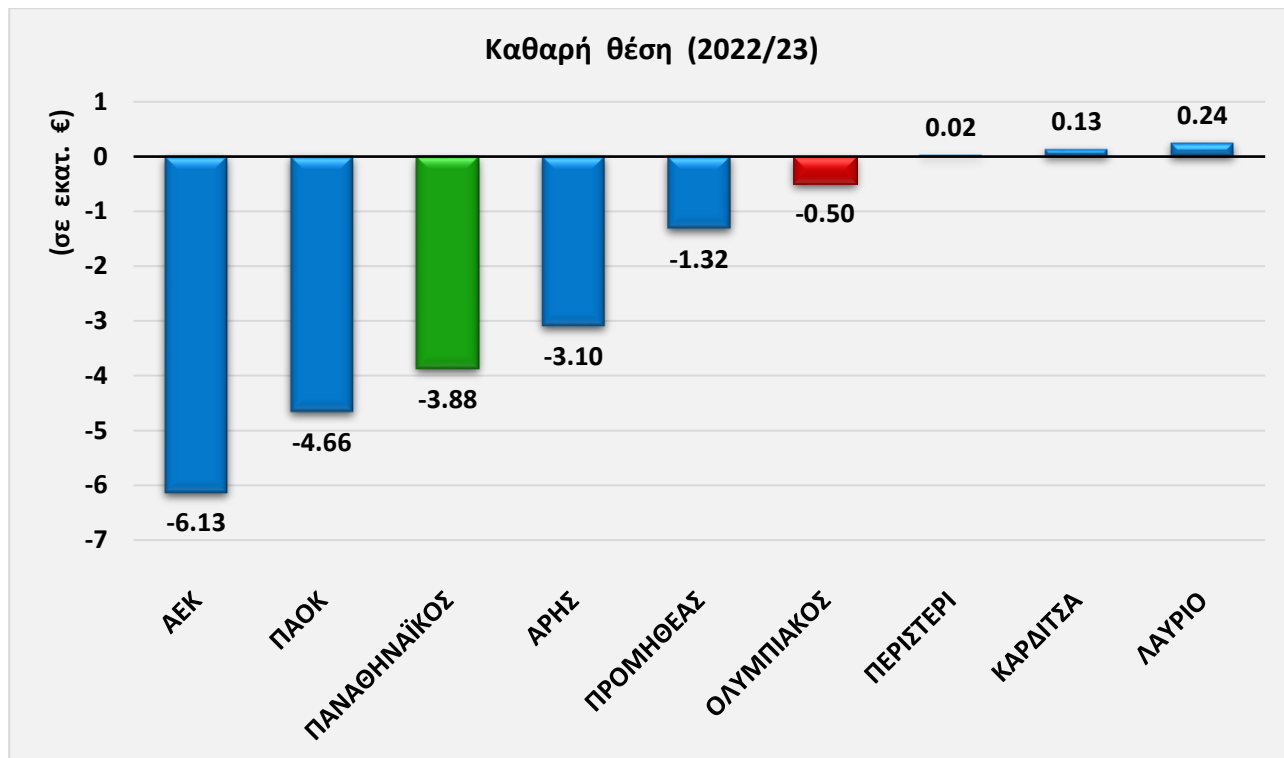
Διάγραμμα 8

Πηγή δεδομένων ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

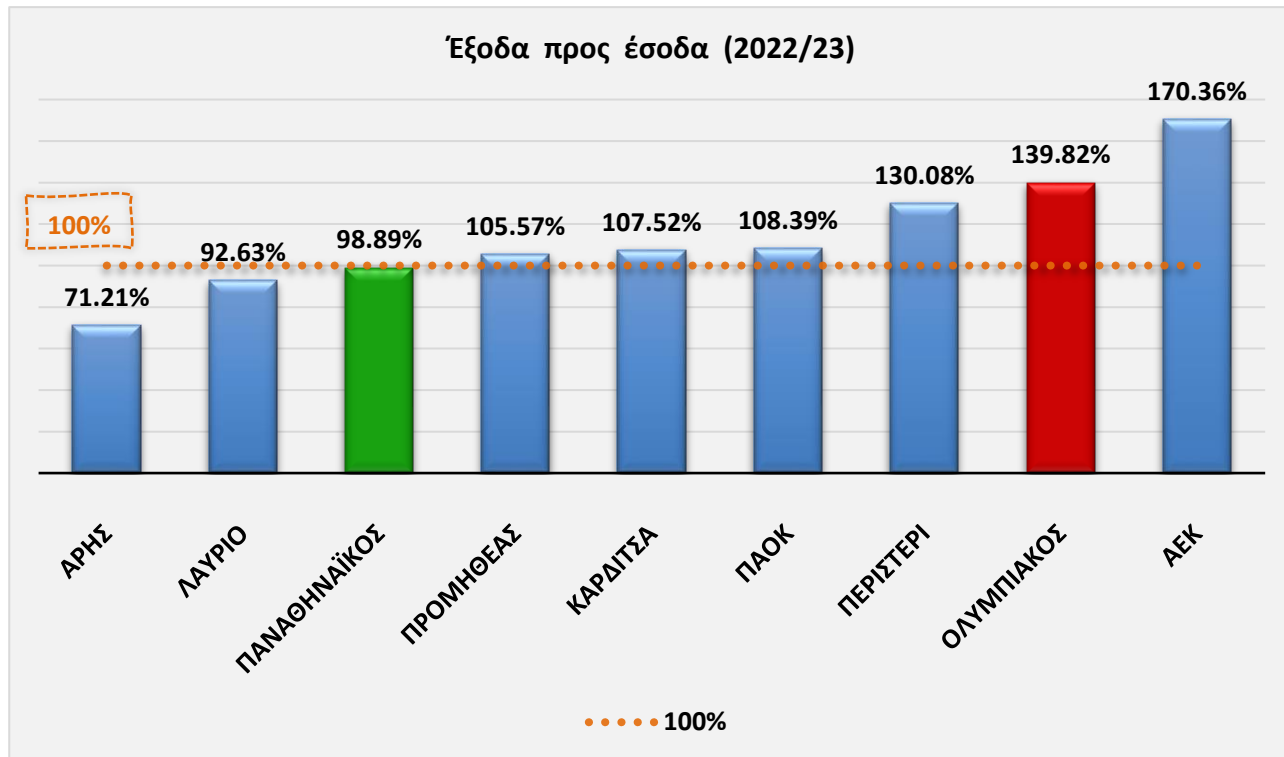
Σημειώσεις: Ο δείκτης του καθαρού περιθωρίου κέρδους (profit margin) ορίζεται ως το καθαρό αποτέλεσμα προς τα έσοδα. Οι θετικές τιμές παραπέμπουν σε κέρδη και οι αρνητικές τιμές σε ζημιές.

Διάγραμμα 9

Πηγή δεδομένων ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

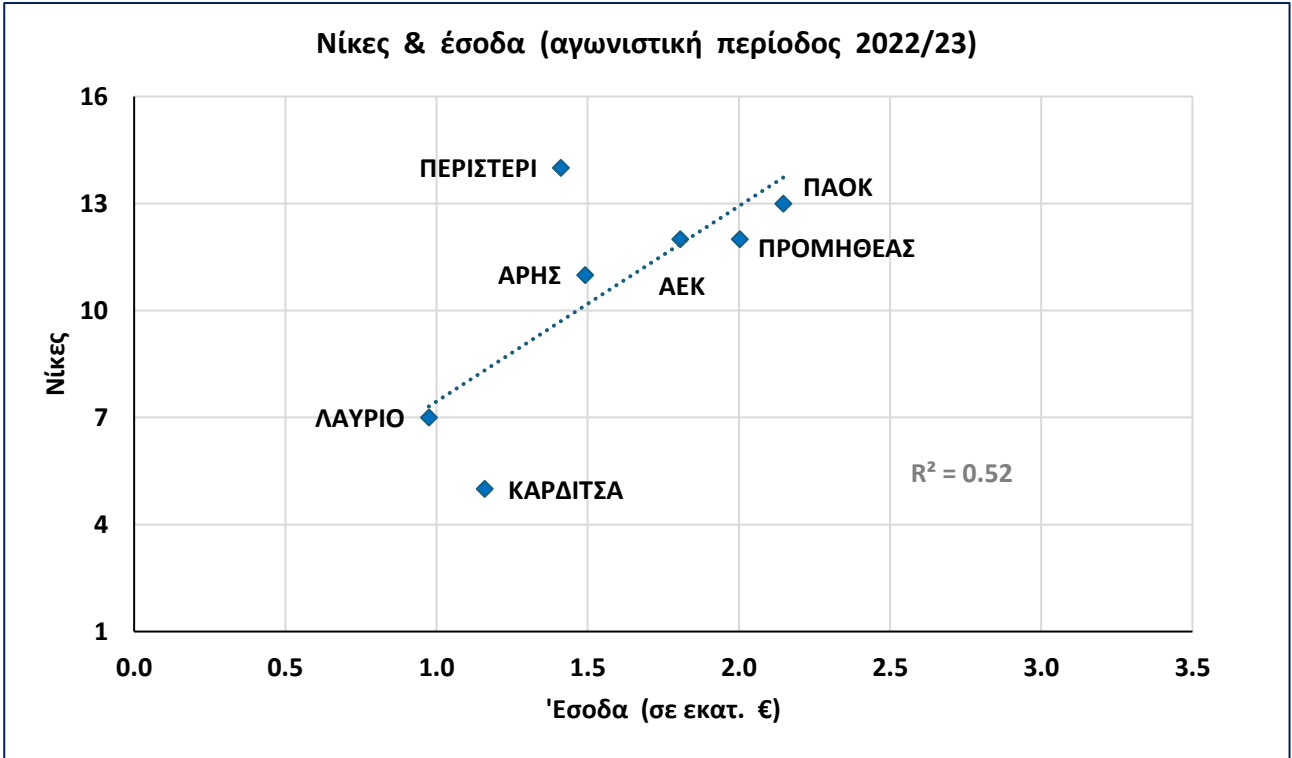
Διάγραμμα 10

Πηγή δεδομένων ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

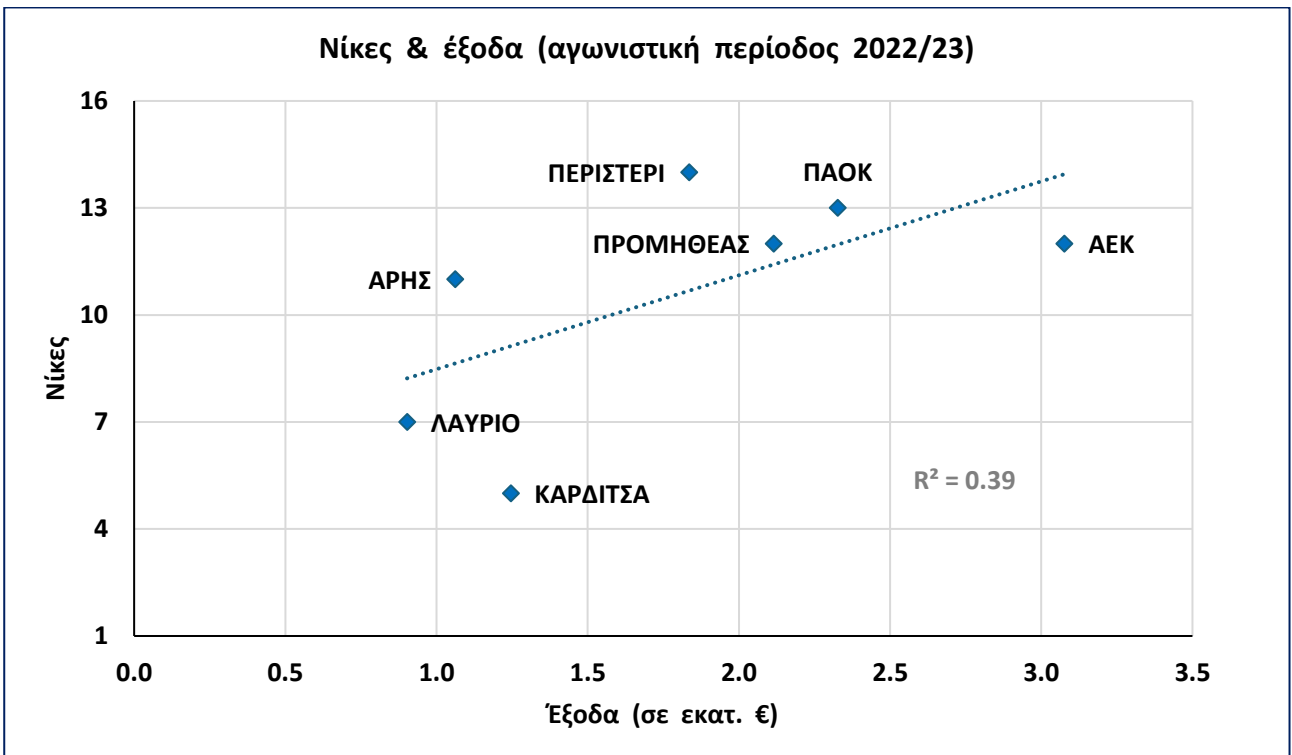
Συσχέτιση νικών και θέσης τερματισμού στην κανονική διάρκεια του πρωταθλήματος, με τα έσοδα και τα έξοδα (αγωνιστική περίοδος 2022/23), και με τον δείκτη πόντων «επίθεση / άμυνα» (αγωνιστικές περιόδους 2022/23 και 2023/24).

Διάγραμμα 11

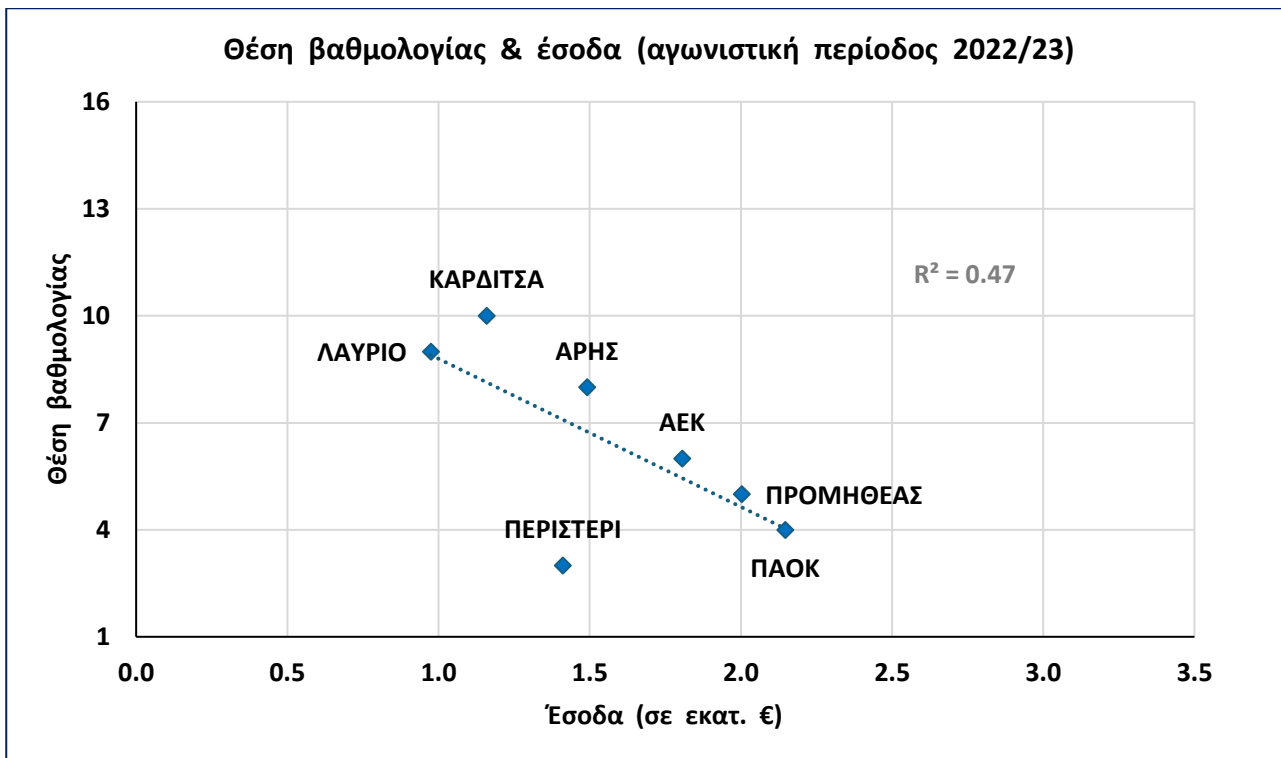
Πηγή δεδομένων ΕΣΑΚΕ και ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Διάγραμμα 12

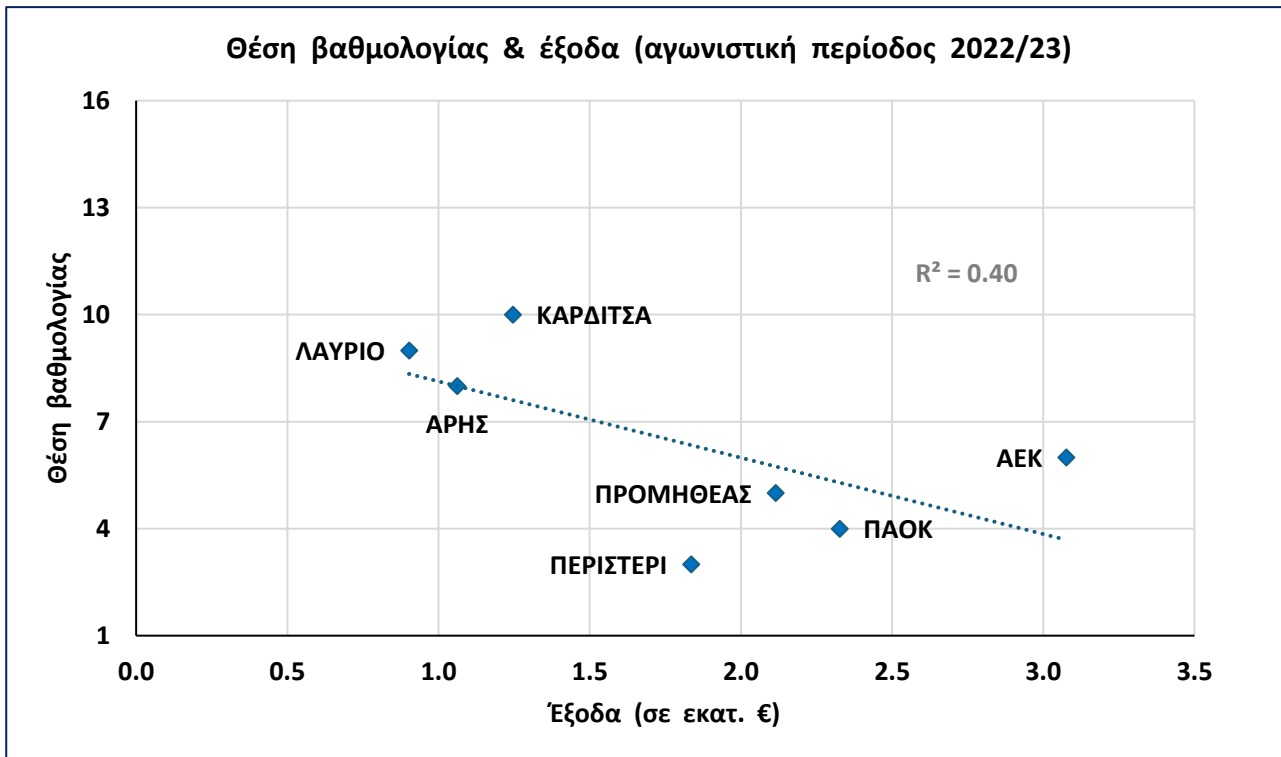
Πηγή δεδομένων ΕΣΑΚΕ και ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Διάγραμμα 13

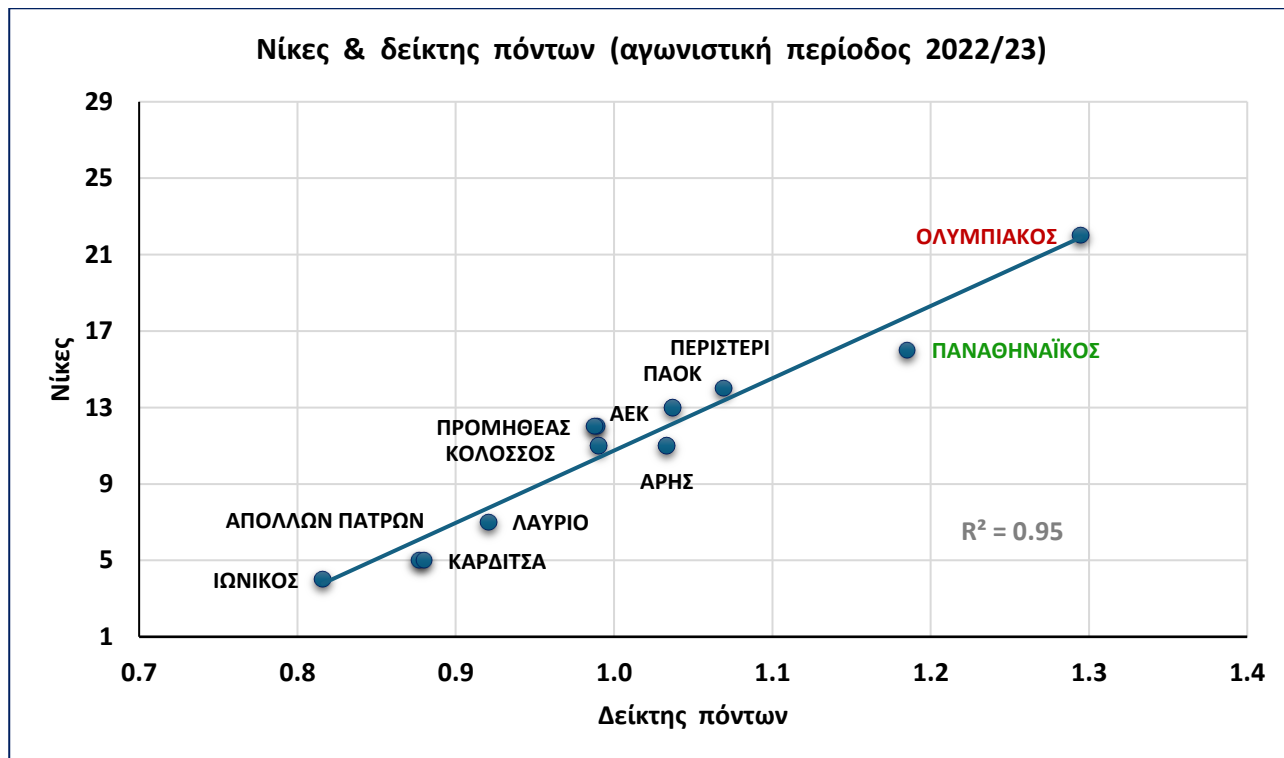
Πηγή δεδομένων ΕΣΑΚΕ και ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Διάγραμμα 14

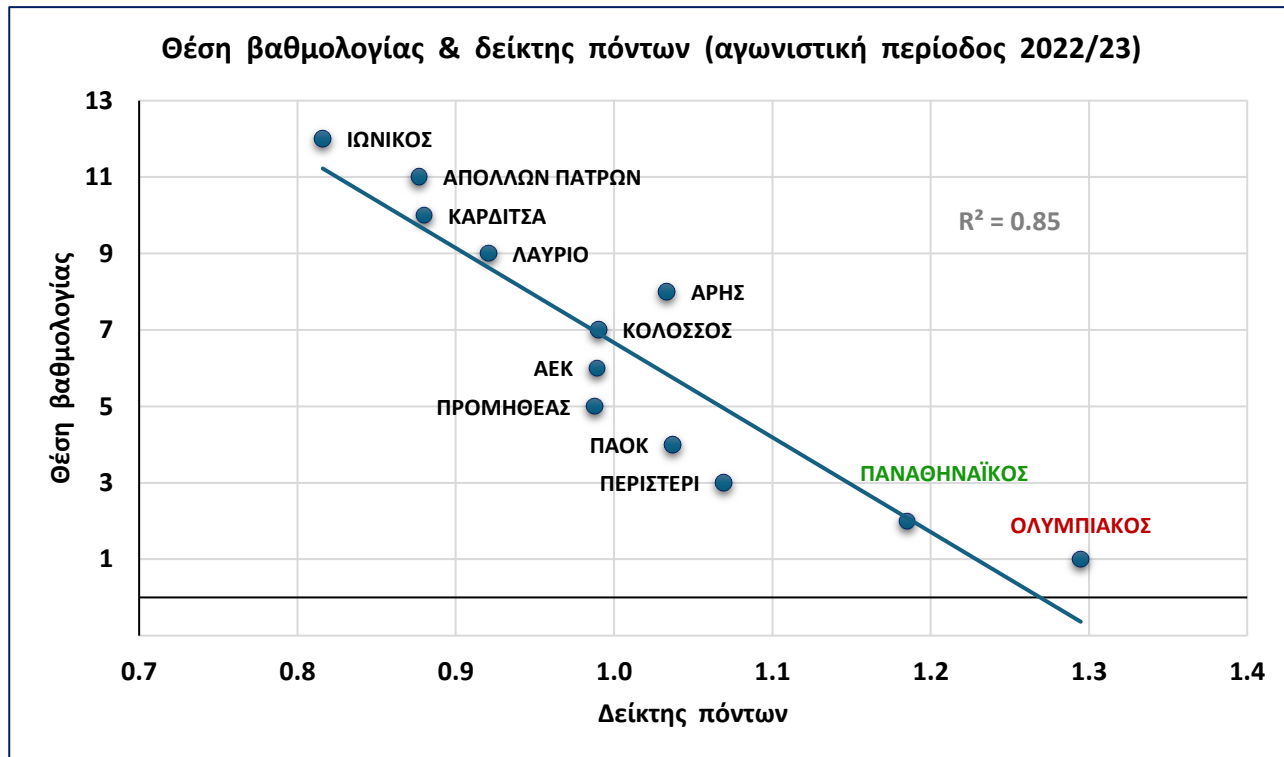
Πηγή δεδομένων ΕΣΑΚΕ και ΓΕΜΗ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Διάγραμμα 15

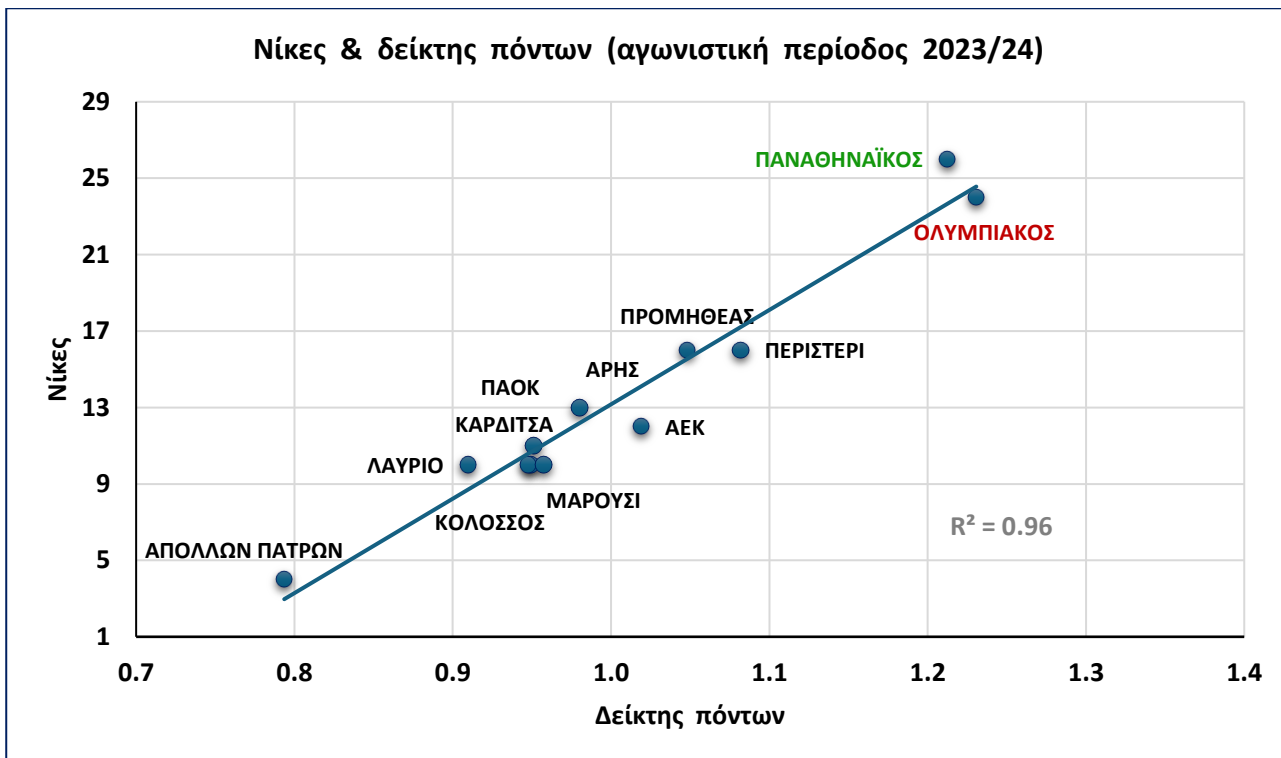
Πηγή δεδομένων ΕΣΑΚΕ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Διάγραμμα 16

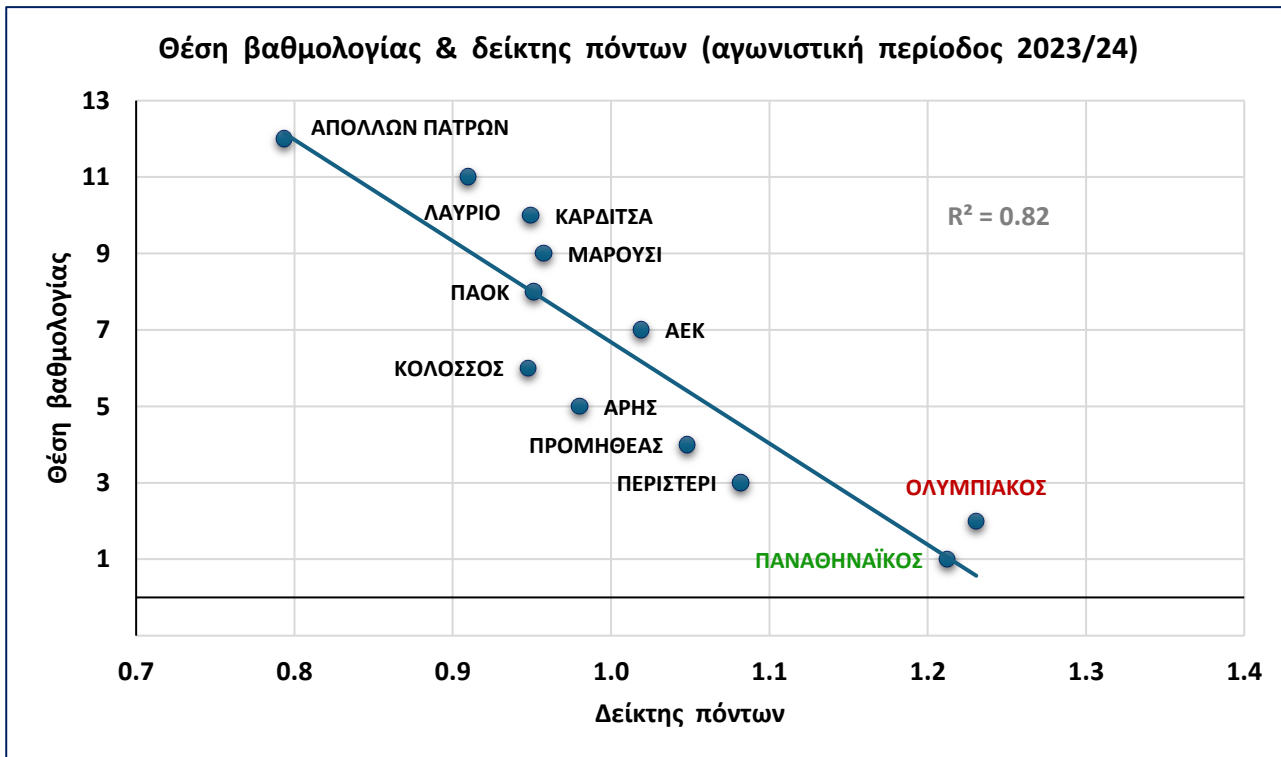
Πηγή δεδομένων ΕΣΑΚΕ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Διάγραμμα 17

Πηγή δεδομένων ΕΣΑΚΕ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Διάγραμμα 18

Πηγή δεδομένων ΕΣΑΚΕ. Επεξεργασία συγγραφέων.

Τα χρέη των ελληνικών ΚΑΕ έναντι του Δημοσίου και του ΕΦΚΑ

Με βάση τα ανακοινωθέντα στοιχεία της ΑΑΔΕ (επικαιροποίηση στοιχείων: 04/07/2024), και πιο συγκεκριμένα για ληξιπρόθεσμες οφειλές μεγέθους άνω των €150.000, προκύπτουν τα παρακάτω δεδομένα χρεών για δέκα ελληνικές καλαθοσφαιρικές ομάδες:

ΠΑΟΚ: €102,01 εκατ., ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΕ

Άρης: €30,59 εκατ., ΑΡΗΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Μακεδονικός: €21,08 εκατ., ΑΠΣ Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Πανιώνιος: €20,04 εκατ., ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ηρακλής: €14,06 εκατ. & €0,83 εκατ. σε δύο ΑΦΜ, ΗΡΑΚΛΗΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, και ΗΡΑΚΛΗΣ 1908 ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Νήαρ Ηστ: €4,46 εκατ., ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΝΗΑΡ ΗΣΤ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Λάρισα: €3,85 εκατ. & €0,78 εκατ. σε δύο ΑΦΜ: ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΛΑΡΙΣΑΣ ΑΕΛ 1964 ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, και ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Καλλιθέα: €0,86 εκατ., ΠΑΝΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΕΣΠΕΡΟΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ολύμπια Λάρισα: €0,39 εκατ., ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑ ΛΑΡΙΣΑΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Τρίκαλα: €0,25 εκατ., ΑΙΟΛΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Συνολικά, οι οφειλές των ως άνω ομάδων καλαθοσφαίρισης σε Δημόσιο και ΕΦΚΑ αθροίζουν, περίπου, στα **€199,20 εκατ.**

Όσον αφορά τα χρέη των ελληνικών ΠΑΕ σε Δημόσιο και ΕΦΚΑ, λεπτομέρειες παρέχονται στην Ανάλυση Επικαιρότητας 4/2024 του ΚΕΠΕ: Μπερτσάτος και Σαουντζόγλου, *Είναι κερδοφόρες ή ζημιογόνες οι ελληνικές ΠΑΕ;*

Συμμετέχουσες ΚΑΕ στην 1^η εθνική κατηγορία τις αγωνιστικές περιόδους 2022/23, 2023/24 και 2024/25, κατά «παλαιότητα» με βάση τους τρέχοντες ΑΦΜ.

Πίνακας 1

Όνομασία	Ημερομηνία σύστασης
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΙΛΑΘΛΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Καλαθοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρεία	07 / 01 / 1998
ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	27 / 01 / 1998
ΑΡΗΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	27 / 10 / 2003
ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ 2004 - ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	27 / 02 / 2004
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΡΟΔΟΥ Ο ΚΟΛΟΣΣΟΣ - ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ (σε αναστολή καταχώρισης)	01 / 09 / 2005
ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΕΚ - Νέα Ανώνυμη Αθλητική Εταιρεία Καλαθοσφαίρισης Ανδρών 2014	27 / 08 / 2014
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΤΡΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	22 / 08 / 2016
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΑΥΡΙΟΥ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	26 / 08 / 2016
«ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ 1971 ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ»	18 / 07 / 2018
<i>ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΙΩΝΙΚΟΣ 1965 ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (σε αναστολή καταχώρισης)</i>	20 / 09 / 2019
<i>ΑΠΟΛΛΩΝ ΠΑΤΡΩΝ 1926 Καλαθοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρεία</i>	18 / 08 / 2021
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ - ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	02 / 06 / 2022
<i>ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ 1896 ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ</i>	24 / 07 / 2023
<i>ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΜΥΡΝΗΣ 1890 ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ</i>	06 / 09 / 2023

Πηγή δεδομένων: Ελληνικός Σύνδεσμος Ανωνύμων Καλαθοσφαιρικών Εταιρειών (ΕΣΑΚΕ) και Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ).

Σημείωση: Οι συμμετέχουσες ομάδες είναι 12 σε καθεμία από τις υπό εξέταση αγωνιστικές περιόδους (2022/23, 2023/24 και 2024/25). Ο Ιωνικός υποβιβάστηκε τη σεζόν 2022/2023 και προβιβάστηκε στην 1^η κατηγορία το Μαρούσι για τη σεζόν 2023/24, ενώ ο Απόλλων Πατρών υποβιβάστηκε τη σεζόν 2023/24 και προβιβάστηκε στην 1^η κατηγορία ο Πανιώνιος για τη σεζόν 2024/25.

Ευρήματα – Συμπεράσματα

Η τρέχουσα Ανάλυση Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ εστιάζει στη 1^η εθνική κατηγορία καλαθοσφαίρισης και τις ελληνικές ΚΑΕ, και παρακάτω συγκεντρώνονται διάφορα ευρήματα και συμπεράσματα:

1. Πρωταθλητής στα έσοδα αναδεικνύεται ο Παναθηναϊκός, ενώ πρωταθλητής στα έξοδα είναι ο Ολυμπιακός. Το Ελληνικό Δημόσιο έχει λάβει συνολικά μερικές δεκάδες χιλιάδες ευρώ (€108,6 χιλ. για την ακρίβεια) σε εταιρικούς φόρους, με το ποσό αυτό να προέρχεται αποκλειστικά από τον Παναθηναϊκό, καθώς ο Ολυμπιακός παρουσιάζει συνεχώς μηδενικό φόρο εισοδήματος.
2. Ο Παναθηναϊκός εφαρμόζει υποδειγματικά τον χρηματοοικονομικό σχεδιασμό τύπου «έσοδα = έξοδα» όλη τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, και τις τελευταίες τέσσερις χρήσεις (2019/20 – 2022/23) το καθαρό περιθώριο κέρδους κυμαίνεται περίπου στο $\pm 1\%$. Εάν η ΚΑΕ ΠΑΟ παρουσίαζε θετικά ίδια κεφάλαια, τότε θα μίλαγε κάποιος περί προτύπου οικονομικής διαχείρισης αθλητικού οργανισμού. Η ευκαιρία αυτή θα υπάρξει τις επόμενες αγωνιστικές σεζόν για την ΚΑΕ ΠΑΟ, με δεδομένα τα υψηλά έσοδα του οργανισμού, προερχόμενα από την αυξημένη τιμολογιακή πολιτική εισιτηρίων σε συνδυασμό με τη δυναμική από την κατάκτηση του 7^{ου} ευρωπαϊκού αστεριού.
3. Ο Ολυμπιακός παρουσιάζει σταθερά ζημίες στο εξεταζόμενο δείγμα, που κυμαίνονται από €5,3 εκατ. έως €15 εκατ. Ωστόσο, τις πέντε τελευταίες χρήσεις (2018/19 – 2022/23) φαίνεται να πραγματοποιείται μία προσπάθεια εξορθολογισμού, καθώς το καθαρό περιθώριο κέρδους αυξήθηκε από το -91% (2018/19) στο -40% (2022/23). Δηλαδή, η ΚΑΕ ΟΣΦΠ απέχει πολύ ακόμα ώστε να ισοσκελίσει τα έσοδα με τα έξοδά της. Στο υποθετικό σενάριο εξίσωσης εσόδων και εξόδων, η ΚΑΕ θα έπρεπε είτε να προβεί σε περικοπή εξόδων (με προφανείς αρνητικές επιπτώσεις στην αγωνιστική δυναμική της ομάδας) είτε να αυξήσει τα έσοδά της (π.χ. μέσω εξεύρεσης νέων χορηγών).
4. Με δεδομένο το έλλειμμα εσόδων της ΚΑΕ ΟΣΦΠ και ότι η ερυθρόλευκη ομάδα είναι διαχρονικά ζημιόγonos, έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές οικονομικές ενισχύσεις από τους μεγαλομετόχους, ώστε να καλύπτεται το χάσμα εσόδων-εξόδων. Οι καθαρές αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου (ΑΜΚ) στην ΚΑΕ ΟΣΦΠ προσεγγίζουν συνολικά τα €79 εκατ. το χρονικό διάστημα 2015/16 – 2022/23.¹ Αυτή η κατάσταση θυμίζει τον ποδοσφαιρικό Παναθηναϊκό, όπου την περίοδο 2012/13 (2015/16) έως και 2022/23 οι καθαρές ΑΜΚ πλησιάζουν τα €128 εκατ. (€109 εκατ.), ώστε να καλύπτονται οι ζημιόγones χρήσεις της ΠΑΕ, με τις ζημίες αυτές να ανέρχονται σχεδόν στα €119 εκατ. (€109 εκατ.). Βέβαια, υπάρχει μία ειδοποιός διαφορά που αφορά την κατάκτηση τίτλων και τη αποτελεσματική διαχείριση των ολικών πηγών εσόδων στις δύο αυτές ομάδες την κοινή εξεταζόμενη περίοδο 2015/16 – 2022/23, με την ΚΑΕ ΟΣΦΠ να έχει κερδίσει κάμποσους τίτλους και την ΠΑΕ ΠΑΟ να έχει περιοριστεί στην κατάκτηση ενός κυπέλλου Ελλάδος.
5. Ο Ολυμπιακός διαχειρίστηκε έσοδα ύψους €83,16 εκατ. και ξόδεψε 155,17 εκατ. την υπό εξέταση περίοδο 2015/16 – 2022/23, ενώ ο Παναθηναϊκός είχε, αντίστοιχα, τόσα έσοδα όσο και έξοδα της τάξης των σχεδόν €120 εκατ. Με άλλα λόγια, η ΚΑΕ Παναθηναϊκός είχε 43,8% περισσότερα έσοδα και 23,1% λιγότερα έξοδα από την ΚΑΕ Ολυμπιακός στο προαναφερθέν δείγμα. Επιπλέον, το συγκεντρωτικό καθαρό αποτέλεσμα για τον Ολυμπιακό ήταν ζημίες ύψους €72 εκατ., ενώ για τον Παναθηναϊκό ήταν κέρδη €223 χιλ. Μία επιπλέον διαφοροποίηση μεταξύ ΠΑΟ και ΟΣΦΠ είναι ότι ο ΟΣΦΠ διακατέχει διαχρονικά περίπου 41 χιλ. αμερικανικά δολάρια (\$) ως διαθέσιμο συνάλλαγμα.

¹ Όταν οι μεταβολές της καθαρής θέσης προέρχονται από το καθαρό αποτέλεσμα και τις ΑΜΚ, σε συνδυασμό με τη μηδενική μερισματική πολιτική (όπως συμβαίνει στις ελληνικές ΚΑΕ & ΠΑΕ), τότε μέσω της λογιστικής σχέσης του καθαρού πλεονάσματος (clean surplus accounting, CSA) μπορούν να υπολογιστούν οι καθαρές ΑΜΚ. Το «καθαρές» προέρχεται από το γεγονός ότι για κάθε ΑΜΚ υπάρχουν δαπάνες ή έξοδα που σχετίζονται με τις ΑΜΚ. Για την ΚΑΕ ΟΣΦΠ, τα ίδια κεφάλαια στην αρχή της περιόδου 2015/16 ήταν -7,245 εκατ. ευρώ, η καθαρή θέση στο τέλος της περιόδου 2022/23 ήταν -496,8 χιλ. ευρώ, και το συγκεντρωτικό καθαρό αποτέλεσμα τις περιόδους 2015/16 – 2022/23 ήταν ζημίες ύψους €72 εκατ. Ως εκ τούτου, οι συνολικές καθαρές μεταβολές ιδίων κεφαλαίων υπολογίζονται περίπου στα €78,76 εκατ. Τα αντίστοιχα μεγέθη για την ΚΑΕ ΠΑΟ είναι -6,436 εκατ. ευρώ, -3,875 εκατ. ευρώ, €223,4 χιλ., και €2,337 εκατ.

6. Ο μπασκετικός Παναθηναϊκός παρουσιάζει αρνητικά ίδια κεφάλαια αξίας περίπου €4 εκατ. τις τρεις τελευταίες χρήσεις (2020/21 – 2022/23). Η ομάδα καλαθοσφαίρισης του Ολυμπιακού εμφανίζει και αυτή αρνητικά ίδια κεφάλαια, αλλά έχει σημειωθεί βελτίωση, με αποτέλεσμα την αγωνιστική περίοδο 2022/23 η καθαρή θέση της ΚΑΕ να ισούται με σχεδόν -500 χιλ. ευρώ, από περίπου -12 εκατ. ευρώ τις σεζόν 2017/18 και 2018/19.
7. Σε πρόσφατη ανακοίνωση στις 16/09/2024, η διοίκηση της Euroleague έκανε λόγο για «salary cap» στις συμμετέχουσες ομάδες της κορυφαίας διασυλλογικής ευρωπαϊκής διοργάνωσης καλαθοσφαίρισης.² Ένα από τα μέτρα που προκρίθηκαν (με πλήρη εφαρμογή από τη σεζόν 2027/28) είναι ότι τα έξοδα των ομάδων, τα οποία αφορούν τους αθλητές τους, θα συναρτώνται πλέον με τα μέσα έσοδα των δύο προηγούμενων περιόδων. Εάν υπάρξει παράβαση από μία ομάδα της διοργάνωσης, τότε θα επιβάλλεται πρόστιμο («φόρος πολυτελείας», luxury tax), το οποίο θα καταβάλλεται στις ομάδες που τηρούν το νέο μέτρο, και θα είναι κλιμακούμενο ανάλογα με το ύψος της υπέρβασης. Επομένως, με δεδομένο ότι τα έξοδα για τις αμοιβές των παικτών αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών εξόδων των ομάδων, θα χρειαστεί ιδιαίτερη προσοχή από τον Ολυμπιακό και τον Παναθηναϊκό τα επόμενα έτη (ιδίως από τον Ολυμπιακό που τα έξοδά του ξεπερνούν το 200% των εσόδων του κατά μέσο όρο στην υπό εξέταση περίοδο 2014/15 – 2022/23), ώστε οι δύο ΚΑΕ να ευθυγραμμιστούν με τους νέους κανόνες του *χρηματοοικονομικού ευ αγωνίζεσθαι* (financial fair play) της Euroleague και να αποφύγουν τυχόν πρόστιμα.
8. Έχοντας υπολογίσει τον δείκτη αποτελεσματικότητας διαχείρισης των συνολικών εσόδων, συμπεριλαμβανομένων των αυξήσεων ιδίων κεφαλαίων που δεν προέρχονται από το καθαρό αποτέλεσμα, ως προς την κατάκτηση τίτλων (πρωτάθλημα & κύπελλο & super cup) την περίοδο 2015/16 – 2022/3, προκύπτει πως ο Ολυμπιακός κατακτά έναν τίτλο ανά €27,0 εκατ., ενώ ο Παναθηναϊκός ανά €12,2 εκατ. Συνεπώς, φαίνεται πως ο Παναθηναϊκός διαχειρίζεται πολύ καλύτερα τα έσοδά του στο να κατακτά τίτλους σε σχέση με τον Ολυμπιακό και, έτσι, ο δείκτης διαχείρισης συνολικών εσόδων «βάφεται πράσινος».
9. Όσον αφορά τις υπόλοιπες ομάδες τη σεζόν 2022/23, τα έσοδά (έξοδά) τους κυμαίνονται περίπου από €1,0 (€0,9) εκατ. έως €2,1 (€3,1) εκατ. ευρώ. Παρατηρεί κάποιος ότι πρόκειται ξεκάθαρα για πρωτάθλημα «δύο ταχυτήτων». Ενδεικτικά, οι ΚΑΕ ΠΑΟ και ΟΣΦΠ έχουν έσοδα (έξοδα) €30,2 (€36,1) εκατ. και οι υπόλοιπες επτά ομάδες έχουν €11,0 (€12,6) εκατ. τη σεζόν 2022/23. Το οικονομικό χάσμα είναι τεράστιο, και αυτό αντικατοπτρίζεται και στο αγωνιστικό κομμάτι. Επίσης, τη δεκαετία 2014/15 – 2023/24, οι 21 από τους 24 εγχώριους τίτλους έχουν κατακτηθεί από τον Ολυμπιακό και τον Παναθηναϊκό. Οι τρεις απολεσθέντες τίτλοι για τους δύο «αιωνίους» είναι δύο κύπελλα Ελλάδος (ΑΕΚ: 2017/18 και 2019/20) και ένα Super Cup Ελλάδος (Προμηθέας: 2020/21).
10. Η καθαρή θέση των ελληνικών ΚΑΕ την περίοδο 2022/23 είναι αρνητική σε έξι εκ των εννέα ΚΑΕ και αθροιστικά τα ίδια κεφάλαια ισούνται με -19,2 εκατ. ευρώ, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη χρηματοοικονομικού εξορθολογισμού των ομάδων. Επιπλέον, τα έξοδα ως % των εσόδων είναι πάνω από 130% για Περιστερί, Ολυμπιακό και ΑΕΚ, ενώ οι υπόλοιπες ομάδες είναι κοντά στο 100%. Μοναδική εξαίρεση είναι η ομάδα του Άρεως που ξόδεψε περίπου το 71% των εσόδων της την αγωνιστική περίοδο 2022/2023.
11. Ύστερα από σχετική ανάλυση, φαίνεται πως όσο περισσότερα έσοδα ή έξοδα, κυρίως έσοδα, τόσες περισσότερες νίκες πραγματοποιούνται ή τόσο υψηλότερη είναι η θέση βαθμολογίας στην κανονική διάρκεια (βλ. Διαγράμματα 11 έως 14). Οι ΚΑΕ ΠΑΟ και ΟΣΦΠ εξαιρούνται από τη συγκεκριμένη ανάλυση, καθώς λαμβάνουν ακραίες τιμές στα έσοδα και στα έξοδα, σε σχέση με τις αντίστοιχες τιμές των υπόλοιπων ομάδων. Ωστόσο, ακόμα και αν συμπεριλάβουμε αυτές τις δύο ΚΑΕ, παρατηρείται ευρωστία στις ως άνω εμπειρικές σχέσεις. Επίσης, δεν εμφανίζεται να προκύπτει κάποια συσχέτιση μεταξύ καθαρού αποτελέσματος και νικών ή τελικής κατάταξης στον πίνακα βαθμολογίας.

² Περισσότερες λεπτομέρειες για τους νέους χρηματοοικονομικούς κανόνες της Euroleague βρίσκονται παρακάτω: <https://www.euroleaguebasketball.net/en/news/euroleague-introduces-ground-breaking-financial-fair-play-regulations/>.

12. Αναδύεται μία ισχυρή συσχέτιση μεταξύ του δείκτη πόντων (επίθεση προς άμυνα) με τον αριθμό νικών και τη θέση βαθμολογίας στην κανονική διάρκεια του πρωταθλήματος. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης πόντων τόσο περισσότερες είναι οι νίκες και τόσο υψηλότερη η θέση τερματισμού στον πίνακα βαθμολογίας. Αυτό ισχύει και για την αγωνιστική περίοδο 2022/23 όσο και την αγωνιστική περίοδο 2023/24 (βλ. Διαγράμματα 15 έως 18).
13. Οι οφειλές των ελληνικών ΚΑΕ σε Δημόσιο και ΕΦΚΑ αθροίζουν συνολικά, περίπου, στα €199,20 εκατ. (επικαιροποίηση στοιχείων ΑΑΔΕ 26/07/2024), όπου περισσότερο από το μισό αυτού του ποσού (51,2%) αντιστοιχεί στην ομάδα καλαθοσφαίρισης του ΠΑΟΚ.
14. Με βάση τις συμμετέχουσες ομάδες στην 1^η κατηγορία τις σεζόν 2022/2023 έως και 2024/25, οι δύο ομάδες καλαθοσφαίρισης με τα παλαιότερα ΑΦΜ είναι ο Ολυμπιακός και ο Παναθηναϊκός το 1998. Ακολουθεί ο Άρης το 2003, ο ΠΑΟΚ το 2004 και ο Κολοσσός το 2005. Στη συνέχεια είναι η ΑΕΚ το 2014, ο Προμηθέας και το Λαύριο το 2016, το Περιστέρι το 2018, ο Ιωνικός το 2019, ο Απόλλων Πατρών το 2021, η Καρδίτσα το 2022, και, τέλος, η ομάδα του Αμαρουσίου και του Πανιωνίου το 2023.
15. Έχοντας κατά νου την προσέλευση περισσότερου κόσμου στα γήπεδα μέσω της αύξησης του ανταγωνισμού της 1^{ης} εθνικής κατηγορίας καλαθοσφαίρισης Ελλάδος, ενδεχομένως, ένα από τα προτεινόμενα μέτρα να ήταν η θέσπιση, εκ μέρους των αρμόδιων αρχών, ενός «αντιστρόφου συστήματος» κατανομής των προς διάθεση οικονομικών πόρων. Δηλαδή, ενός συστήματος με «reverse-order mechanism» (στο πλαίσιο των NBA drafts), που θα δίνει έμφαση στις «ασθενέστερες» ομάδες, ως προς την κατάταξή τους την προηγούμενη χρονιά, και στις προβιβασμένες ομάδες από την 2^η εθνική κατηγορία. Επίσης, ένας παρόμοιος μηχανισμός κατανομής των οικονομικών πόρων θα μπορούσε να λειτουργήσει και με βάση τα λεπτά συμμετοχής Ελλήνων παικτών, έχοντας κατά νου την ενίσχυση και στελέχωση της Εθνικής Ομάδας. Δηλαδή, όσο περισσότερο χρόνο συμμετοχής προσφέρει μία ομάδα σε Έλληνες παίκτες, τόσο μεγαλύτερη ενίσχυση να λαμβάνει σε σχέση με μια άλλη ομάδα, η οποία προσφέρει μικρότερο χρόνο συμμετοχής σε Έλληνες παίκτες.
16. Τέλος, είναι έκδηλο και δεδομένο το ενδιαφέρον του κόσμου για τα ανδρικά τμήματα ποδοσφαίρου και καλαθοσφαίρισης στην Ελλάδα. Ωστόσο, στο σημείο αυτό θα άξιζε να τονισθεί η προσπάθεια ανάδειξης / στήριξης της 1^{ης} εθνικής κατηγορίας καλαθοσφαίρισης γυναικών, όπου εφέτος για την αγωνιστική περίοδο 2024/25 υπάρχει τηλεοπτική κάλυψη πλήθους αγώνων από τη συχνότητα της ΕΡΤ [όπως πράττει και για την 1^η εθνική κατηγορία πετοσφαίρισης (volley) ανδρών & γυναικών].

Όσον αφορά προεκτάσεις για μελλοντική έρευνα, η διαστρωματική σύγκριση των συλλόγων στην 1^η εθνική κατηγορία καλαθοσφαίρισης της χώρας μας με άλλες ευρωπαϊκές ομάδες, θα επέτρεπε να κατανοήσουμε εάν [1] το πρωτάθλημα «δύο ταχυτήτων», [2] η ζημιογόνος ροπή και τα αρνητικά ίδια κεφάλαια, και [3] η ισχυρή συσχέτιση χρηματοοικονομικών επιδόσεων και του προτεινόμενου δείκτη πόντων με τις νίκες ή τη θέση τελικής κατάταξης, είναι συνήθη φαινόμενα και σε άλλα πρωταθλήματα ευρωπαϊκών χωρών. Επιπλέον, η χρησιμοποίηση στατιστικών προσέλευσης κόσμου στα γήπεδα και τιμολογιακής πολιτικής εισιτηρίων θα μπορούσε να διανθήσει περαιτέρω την ανάλυση ως προς τις αγωνιστικές και χρηματοοικονομικές επιδόσεις των εξεταζόμενων συλλόγων. Τέλος, μία ακόμη ερευνητική ατραπός θα μπορούσε να είναι η σύγκριση των δύο «αιωνίων» με τις (κραταιές) συμμετέχουσες ομάδες στην Euroleague, την κορυφαία διασυλλογική ευρωπαϊκή διοργάνωση καλαθοσφαίρισης, σε συστημικό βαθμό ως προς τις χρηματοοικονομικές και αγωνιστικές επιδόσεις, ενδεχομένως στο πλαίσιο της ετήσιας επισκόπησης του χρηματοοικονομικού τοπίου των ποδοσφαιρικών ομάδων της UEFA.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΚΕΠΕ)

Αμερικής 11, Αθήνα 10672

Τηλέφωνο: (+30) 210 3676400